

ניצוד מתנכיון?

עלון מס' 35

הדרך הנכונה להאהיב את הלימוד

אם בַּחֲקָתִי תֵּלְכוּ (כו, ג)

כותב על כך רש"י: שתהיו עמלים בתורה. כל אחד רוצה שצאצאיו יעמלו בתורה. אך עלינו לדעת שהעמל החניך את לימוד התורה. בא רק כשאוהב את הלימוד. להלן כמה דרכים להאהיב על הבן/

חיבה, שמא אין הוא חש בטוב, ומה זו ההתרגשות הגדולה. אמר הבחור: "ברוך השם חש אני בטוב, וכבר יוצאים אנו לנסיעתנו, אבל נרגש אני מאד ממראה חתני שמחה, הילדים הטהורים שפניהם מפיקות קדושה וזוך. וכראותי את נכד הרב ניגש לקבל החומש עם הכתר המבהיק שעל ראשו, וחיוך מלא תום וחוץ על שפתותיו, התעורר לבי בקרבי. הרהרתי לעצמי שאם היו עורכים גם לי כזו "חומש-סעודה", לא הייתי מגיע לאן שהגעת... זה היה מחדיר בי אהבת תורה ויראת שמים אין קץ!

מעשה ששאל תלמיד חכם אחד את הגאון רבי עקיבא איגר זצוק"ל, על סיפור מסוים המובא בספרים בשם 'מדרש', וזה זמן רב שאינו מוצא את מקורו.

אמר לו הגאון רבי עקיבא איגר שיש לו את הספר, אבל הוא מונח במדף העליון הצמוד לתקרה, וקשה לו לטפס לשם. הוא ביקש ממנו שיזייל בטובו לעלות על הסולם ולהוריד את הספר.

משעלה, הצביע לו הגאון רבי עקיבא איגר והראה לו לאיזה ספר כונתו. כשהוריד את הספר התפלא לראות שזהו "צאינה וראינה", שמובאים בו מדרשים שונים על סדר הפרשיות, [ספר שהתחבר לנשים, בו מלוקטים מדרשי רבותינו זכרונם לברכה. במקורו חובר ספר זה בידיד, וכן הודפס כל הדורות, בדורנו תורגם הספר גם בלשון הקודש].

תמה הלה, האם הגאון רבי עקיבא איגר קורא בספר 'צאינה וראינה'?. ענה לו הגאון רבי עקיבא איגר שזוכר את הספר הזה ואת המדרש הזה מינקותו בגיל קטן מאד, כשהאכילה אותו אמו הצדקנית עליה השלום, הייתה קוראת לפניו מתוך הספר האהוב עליה 'צאינה וראינה', וברוב צמאוננו והשתוקקותו לכל מילה של תורה, שם אזנו כאפרכסת ואצר במוחו ובזכרונו העצום כל מילה שגמא בשקיקה [גם בגיל ינקות, כשעדיין לא ידע לאכול לבדו!] ומאז זוכר הוא את כל מה שהקריאה לפניו!

מסכם הרב גמליאל רבינוביץ' שליט"א: **למדנו מטיב מעשה נאה זה, כמה השקיעו הדורות הקודמים בצאצאיהם, עד שהאמהות הצדקניות היו מנצלות את זמן האכלת התינוקות כדי להחדיר**

אחד מרבני ירושלים שהוזמן להשתתף בשמחה ולשאת בה מדברותיו, לרגל שמחת נכדו שהיה בין חתני השמחה, הגיע אל המקום בלווי נהגו האישי. נהג זה היה אחד מאלה שנפלטו, לדאבון לב, לרחובות קריה. הרב הצדיק שכר את שרותיו בהסעתו ממקום למקום, בנסיון לקרבו אל היהדות בדרך עבודתו עמו.

בתום הארוע המפעים, שהוכתר בהצלחה גדולה בסיעתא דשמיא, כשיצא הרב אל הרכב לשוב לביתו, רואה הוא על פני הבחור, הנהג - המלוה, סערת רגשות הגובלת בכי. שאל הרב את הבחור ברוב

מספר הגאון רבי גמליאל רבינוביץ' שליט"א:

סיפר לי איש נאמן, ששמע מבניו של הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל כמה הנהגות יפות שהיה אביהם הצדיק מתנהג עמהם:

האחת: בכל שבת, אף כשהיו אורחים חשובים מסובים על שולחנו, את ילדיו הושיב לידו, ולא הרחיקם ממנו אל קצה השולחן. הוא הראה להם חיבה נעימה כל עת הסעודה, שלא יחשבו שאינם חשובים אצלו.

השנית: בבקרים חורפיים קרים היה מחמם את בגדי הילדים על גבי התנור, ולאחר שהעיר אותם משנתם בנעימות ובנחת, הגיש לפנייהם את הבגדים חמים ונעימים, כדי שיחושו בחמימות ובנעימות בראשית יומם.

השלישית: כאשר נסעו בני המשפחה בחדשי הקיץ להנפש בהרים, כנהוג באמריקה, מחמת החום הכבד השולט בעיר, והיו מביאים לפעמים אל כפר הנופש כמה מתקנים למשחקי הילדים, או חמור לרכיבה וכדומה - היה רבי משה יוצא בכבודו ובעצמו עם ילדיו וממתין עמהם בתור... כדי שיהנו אף הם מעט. הייתה להם בעקבות זה אהבה גדולה לאביהם, שראו שאוהב אותם באמת, ומשקיע מזמנו היקר מאד עבורם.

מוסיף רבי גמליאל: יש לטעת בילד את ההרגשה שאוהבים אותו אהבה וחיבה גלויה שאינה תלויה בדבר, ושאכפת ממנו באמת, ולכן מחנכים ומעירים לו בעת הצורך. ולא שתתקבל בעיני הילד התחושה שמפקדים עליו כל היום הוראות ופקודות, ורק מעירים לו ומשפילים אותו חלילה.

להמשך קיומו של העלון, למי שמכיר בערכו וחשיבותו, מתקבלות תרומות לע"ג, או לשמחות וכדו'

לתרומות/הנצחות, או לקבלת העלון באימייל, וכן לתגובות: blu.israel@gmail.com

בהם מוסר ויראת שמים. לא פלא שגדלו בניהם לצדיקי עולם גדולי הדור!

(מתוך הספר טיב המעשיות)

שח הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א:

סיפר לי כבוד אדוני אבי מורי ורבי זצ"ל מעשה נפלא, שהיה הוא בעצמו נוכח בשעת מעשה:

בימי בחרותו עלה פעם עם קבוצה נבחרת של בחורים תלמידי חכמים מחבריו אל ביתו של מרן הראב"ד, הגאון הצדיק רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל - בעל מחבר ספר "לפלגות ראובן", כדי להבחן בפניו על כל מסכתות בבא מציעא, גטין, קדושין, גפ"ת, ג'מרא, פ'שט (רש"י), תוספות, ישר והפוך.

הבחורים הללו התייצבו למבחן הקשה לאחר שינון וחזרה פעמים רבות; חדשים שלמים בטרם המבחן הם הדירו שינה מעיניהם עד שהיה תלמודם שנון ושגור בפיהם, כהגדרת רבותינו ז"ל (קידושין ל, א) "ושננתם" (דברים ו', ז), שיהיו דברי תורה מחודדים בפיהם, שאם ישאל לך אדם דבר, אל תגמגם ותאמר לו, אלא אמר לו מיד.

ברם, בחור אחד בקבוצה היה מהחלשים בישיבה, שנשטפל לאותה חבורה נבחרת של העילויים בעצה מתוחכמת של רבותיו, כדי לרוממו ולעודדו ולתת לו את התחושה שאף הוא נמנה עם המצוינים המתייצבים למבחן המיוחד אצל הרב, על אף שרמת ידיעותיו ושליטתו בחומר הנלמד היו חלשות ביותר, בלשון המעטה. אמנם חומש רש"י ידע הבחור טוב מאוד. הגאון קיבל על כך עדכון מבעוד מועד מפי ר"מ הישיבה, והיה מוכן לכך שאת בחור פלוני צריך לבחון בצורה שונה.

משנכנסה הקבוצה קיבלם הרב בסבר פנים יפות, והחל בוחן אותם במסכתות לימודיהם לאורך ולרוחב בשניות ובחריפות, והיה שבע רצון מרמת ידיעותיהם ובקיאותם המופלגת בכל מכמני הסוגיות היטב.

הגיעו אל אותו בחור, התייחס אליו בטבעיות בדיוק כמו לשאר הבחורים, אבל בחכמתו הגדולה המציא עצה על אתר: לבחון בשאלה קלה, שהציגה כחמורה וכקשה.

היה זה במסכת בבא מציעא פרק המפקיד, בסוגיית הגמרא (דף ל"ט ע"א) הדנה בפירוש הפסוק שבפרשת משפטים (כג, יא) **וְהִשְׁבִּיעַת תְּשֻׁמְטָנָה וְנִטְשָׁתָה**.

שתי התיבות הללו, "תשמטנה ונטשתה" - פנה הרב בשאלתו לאותו בחור - "הנן נדירות בש"ס. רק שלוש פעמים כתוב זאת

בש"ס (סוכה דף מ"ד ע"ב, מו"ק דף ג' ע"א, ב"מ דף ל"ט ע"א), אולי תוכל בחכמתך ובמיטב ידיעתך, לפרש לי אותן?"

הייתה זו לכאורה שאלה קלה, אבל הנימה והצורה בה הציג הרב את השאלה הקשה הזו, על המלים הנדירות בלשון הש"ס - עשו רושם של שאלה רבת חשיבות. הבחור, שהיה נתון כל העת במתח אדיר לנוכח בקיאותם המופלאה של חבריו לספסל הלימודים ותשובותיהם הקולעות, שמח מאד לשמוע את השאלה שנבחרה עבורו, בדיוק פסוק מחומש, שהוא יודע היטב.

פניו אורו, הוא נעמד על מקומו, והסביר היטב את כוונת הכתוב "תשמטנה ונטשתה", כפי שרש"י בחומש מסביר ב' פירושים: "תשמטנה" - מעבודה, "ונטשתה" - מאכילה, אחר זמן הביעור. דבר אחר: "תשמטנה" - מעבודה גמורה כגון חרישה וזריעה, "ונטשתה" - מלזבל ומלקשקש (עכ"ל רש"י בחומש).

כששמע הרב את תשובתו הבהירה של הבחור, הראה לו פנים שמחות מאד. "זייער גוט" (טוב מאד), אמר בחיבה גלויה ושופעת, "זה מוכיח שידוע אתה מצוין, משום שאלו הן מלים נדירות מאד, שלא מופיעות הרבה, ואם הוכחת ידיעתך באלו המלים, בוודאי יודע אתה היטב גם את השאר".

כשהסתיים המבחן הארוך וניגשו הבחורים לקבל את תעודותיהם מידי הרב, כתב לו הרב לאותו בחור תעודה יפה ומעודדת, וכך שמח לבו בהרגשה מרוממת ביותר, שהנה יצא מהמבחן הגדול אצל הראב"ד כשווה בין כולם, והוכיח לעצמו שגם הוא הצליח, גם הוא עבר את המבחן, ממש כמו כולם.

מעמד המבחן הגדול הזה נחרט עמוק בלבו, ונסך בו עידוד רב. כבר כמה שנים שהוא מתהלך במין "יאוש" פנימי, רחמנא ליצלן. תדמיתו בעיני עצמו הייתה שלילית וירודה, כמי שאף פעם לא יכול להצליח. בסתרי לבו אפילו תכנן לעזוב את הלימודים בקרוב, ברם, בעקבות אותו מעמד, לאחר שנוכח לדעת שגם הוא יכול ויודע כמו כולם - שינה את תכניותיו, וניגש אל הלימודים ביגיעה יתירה ועמל קשה, מתוך תקווה איתנה להתעלות בלימודיו.

בסופו של דבר, בעקבות החיזוק העצום שקיבל אותו בחור בבית הרב, וסיפוקו מה'תעודה' המפוארת שנתלתה במסגרת הדורה בסלון ביתו - השקיע עצמו כל כולו בתורה הקדושה, עד שברבות הימים נהפך לתלמיד חכם גדול.

מחנך ראה שתלמידו מנסה ומנסה ללמוד אך לא מצליח במבחנים. אמר לו המחנך:

ההשקעה שלך כדי להצליח היא כבר הצלחה!

אשמח לשמוע רעיונות והצעות ייעול - הכל יתקבל בברכה.

ישראל חיים בלומנטל.

לתרומות/הנצחות, או לקבלת העלון באימייל, וכן לתגובות: blu.israel@gmail.com

נתרם על ידי ידיד נאמן לזיכוי הרבים